

Hallituksen esitys Eduskunnalle tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen Genevessä marraskuussa 2003 tehdyn viidennen pöytäkirjan.

Pöytäkirja koskee sodan räjähtämättömiä jäänteitä. Se käsittelee toimenpiteitä, joihin ryhdytään aseellisen selkkauksen päätyttyä, ja määrittelee sodan räjähtämättömien jäänteiden raivausvastuut. Pöytäkirja sisältää myös määräyksiä räjähteiden käyttöön liittyvien tietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta sekä siviiliväestön suojaamisesta sodan räjähtämättömien jäänteiden seurauksilta.

Pöytäkirjan määräykset koskevat pääasias-
sa tulevia aseellisia selkkauksia, mutta sisältävät myös kehotuksen auttaa maita, joilla on olemassa olevia sodan räjähtämättömiä jäänteitä niiden raivauksessa ja uhrien hoidossa ja kuntouttamisessa. Pöytäkirja sisältää myös

määräyksiä vapaaehtoisista toimenpiteistä sodan räjähtämättömien jäänteiden seurausten vähentämiseen tähtäävistä ennaltaehkäisevistä vapaaehtoisista toimenpiteistä.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Pöytäkirja tulee voimaan kuusi kuukautta sen päivän jälkeen, jona kaksikymmentä ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjaa on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan. Pöytäkirjan on ratifioinut tähän mennessä kolme valtiota ja usealla valtiolla on ratifioimisprosessi meneillään. Mikäli Suomi tallettaa hyväksymisasiakirjansa sen jälkeen, kun kahdeskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, sopimus tulee Suomen osalta voimaan kuusi kuukautta sen päivän jälkeen, jona se on tallettanut hyväksymiskirjansa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Johdanto	3
2. Nykytilanne	3
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	3
4. Esityksen vaikutukset.....	3
5. Asian valmistelu	4
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	6
1. Yleissopimuksen V pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön.....	6
2. Lakiehdotuksen perustelut	9
3. Voimaantulo	9
4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	10
LAKIEHDOTUS.....	12
tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	12
LIITE	13

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Räjähämättä jääneet ja hylätyt ammuksset ovat useissa maissa yhtä suuri ongelma kuin maamiinat ihmisten fyysisten vahinkojen ja niiden seurauksena syntyvien taloudellisten ja sosiaalisten ongelmien aiheuttajina. Vaikka poliittinen paine kansainvälisten sääntöjen aikaansaamiseksi on lisääntynyt vasta viime vuosina, sodan räjähtämättömät jäänteet eivät ole mikään uusi asia. Esimerkiksi Kaakkois-Aasiassa on paljon Vietnamin sodan aikaisia räjähtämättömiä jäänteitä, jotka muodostavat yhä suuren riskin siviiliväestölle ja estävät taloudellisen kehityksen.

Taisteluvälineet, kuten esimerkiksi rypälepommit, jotka on laukaistu, mutta eivät ole räjähtäneet suunnitelmien mukaisesti, voivat jäädä maastoon ja olla vaaraksi siviiliväestölle. Ne aiheuttavat ihmishenkien menetyksiä ja vammautumisia vielä kauan selkkauksen päätyttyä. Avustuslähetykset vaikeutuvat, koska ajoneuvot eivät voi kulkea maastossa tai teillä, joilla on mahdollisesti kosketuksesta räjähtäviä ammuksia. Joissain tapauksissa suuret alueet ovat käyttökeltottomia maanviljelylle tai asutukselle aiheuttaen siten merkittäviä taloudellisia menetyksiä. Myös hylätyt taisteluvälineet voivat muodostaa suuren riskin siviiliväestölle.

Kansainvälinen yhteisö on jo 1800-luvulta lähtien pyrkinyt rajoittamaan sodankäynnissä käytettäviä aseita ja menetelmiä. Aseellisissa selkkauksissa sovellettavaa humanitaarista oikeutta koskevat Geneven yleissopimukset vuodelta 1949 ja niiden kaksi lisäpöytäkirjaa vuodelta 1977 ovat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden keskeisimmät sopimukset. Ne eivät kuitenkaan sisällä mitään tiettyjä aseita koskevia rajoituksia tai kieltoja. Tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista ja rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehty yleissopimus (CCW-sopimus) ja siihen liittyneet kolme pöytäkirjaa neuvoteltiin tätä taustaa vasten. Ne hyväksyttiin vuonna 1980, ja tulivat kansainvälisesti voimaan 2 päivänä joulukuuta 1983. Yleissopimus on puitesopimus, joka sisältää yleisiä

määräyksiä. Tiettyjä asetyyppejä säännellään pöytäkirjoissa.

2. Nykytilanne

Suomi on sopimuspuolena yleissopimuksessa ja sen kolmessa alkuperäisessä pöytäkirjassa (SopS 64/1983). I pöytäkirja koskee havaitsemattomia sirpaleita, II pöytäkirja miinojen, ansojen ja muiden taisteluvälineiden käyttöä koskevia kieltoja ja rajoituksia ja III pöytäkirja polttoaseiden käyttöä koskevia kieltoja ja rajoituksia.

Vuonna 1995 neuvoteltiin yleissopimuksen IV pöytäkirja sokeuttavista laseraseista ja 1996 muutettu II pöytäkirja. Suomi on hyväksynyt sekä IV pöytäkirjan (SopS 52/1998) että muutetun II pöytäkirjan (SopS 91/1998). Vuonna 2001 hyväksyttiin yleissopimuksen soveltamisalan laajennus koskemaan valtioiden sisäisiä selkkauksia. Suomi on hyväksynyt soveltamisalan laajennuksen (SopS 102³/103/2004).

Yleissopimuksen sopimuspuolina on tällä hetkellä 97 valtiota, joista useimmat ovat hyväksyneet myös yleissopimuksen alkuperäiset kolme pöytäkirjaa. Yleissopimuksen IV pöytäkirjan on hyväksynyt 79 valtiota ja muutetun II pöytäkirjan 80 valtiota. Yleissopimuksen V pöytäkirjan on toistaiseksi hyväksynyt vasta kolme valtiota.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on saada eduskunnan hyväksyminen yleissopimuksen V pöytäkirjalle sodan räjähtämättömistä jäänteistä. Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan voimaan yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

4. Esityksen vaikutukset

Suomi täyttää viidennen (V) pöytäkirjan asettamat vaatimukset, eikä uutta lainsäädän-

tö tarvita pöytäkirjan asettamien sitoumusten täyttämiseksi.

Pöytäkirjan soveltaminen ei vaikuta Suomen puolustus- ja turvallisuuspoliittisiin etuihin kielteisesti. Pöytäkirja on hyvin tasapainotettu toisaalta vastaamaan valtioiden legitiimejä puolustus- ja turvallisuusetuja ja toisaalta siviiliväestön suojelemiseen tähtäviä humanitaarisia päämääriä. Myöskään pöytäkirjan 4 artiklan asettama kansallinen raportointivelvollisuus ei vaaranna maanpuolustuksen etua.

Pöytäkirja käsittelee sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaamista ja laajentaa yleissopimuksen kattaman suojelun tältä osin selkkauksen jälkeiseen aikaan. Pöytäkirja on ensimmäinen kansainvälinen sopimus, joka velvoittaa aseellisen selkkauksen osapuolia raivaamaan räjähtämättömät amukset ja räjähteet selkkauksen päätyttyä. Sodan räjähtämättömiä jäänteitä käsittelevä pöytäkirja on tarpeellinen lisä humanitaarisen oikeuden sopimuskenttään laajentamiseen toimijoiden vastuun ja siviilien suojelun selkkauksen jälkeiseen aikaan ja liittäen asevalvonnan osaksi nykyaikaista humanitaarista oikeutta. Lisätessään selkkauksen osapuolten omaa vastuuta niistä alueista, joilla taisteluja on käyty ja joille ammuksia ja räjähteitä on kylvetty, pöytäkirja voi vähentää selkkausten aiheuttamaa kärsimystä siviileille ja tukea selkkauksesta selvinneen maan edellytyksiä normaaliin yhteiskuntaelämään. Pöytäkirjan määräykset luovat selkeät ja yhteisesti hyväksytyt puitteet helpottamaan nopeaa ratkaisua sodan räjähtämättömien jäänteiden luomaan ongelmaan. Sodan räjähtämättömiä jäänteitä ei ole ennen viidettä pöytäkirjaa säädely kansainvälisesti, joten pöytäkirja täyttää suuren ja tärkeän aukon kansainvälisessä säädösjärjestelmässä.

Suomessa päävastuu pöytäkirjassa tarkoitettujen räjähtämättömien jäänteiden asianmukaisesta ja turvallisesta kuljettamisesta, säilyttämisestä ja hävittämisestä on puolustusvoimilla. Pöytäkirjalla ei ole merkittäviä taloudellisia, henkilö- tai organisaatiovaikutuksia. Pöytäkirjan määräykset ovat yksityiskohtaisia ja tavoiteltu vaikutus on saavutettavissa pöytäkirjan määräysten ja blankettilain nojalla.

5. Asian valmistelu

Keskustelut sodan räjähtämättömistä jäänteistä alkoivat vuonna 2000 valmistaututtaessa tavanomaisia aseta koskevan yleissopimuksen toiseen, joulukuussa 2001 pidettyyn tarkastelukonferenssiin. Kansainvälisillä humanitaarisilla järjestöillä ja erityisesti Kansainvälisellä Punaisella Ristillä oli merkittävä rooli keskustelun käynnistäjänä. Tarkastelukonferenssia edeltäneet keskustelut ja asiasta järjestetyt seminaarit johtivat valtioiden välisen asiantuntijatyöryhmän perustamiseen tarkastelukonferenssissa. Asiantuntijatyöryhmän tehtäväksi asetettiin sodan räjähtämättömien jäänteiden (ERW) ja muiden miinojen kuin jalkaväkimiinojen käsittely.

Varsinainen neuvottelumandaatti sodan räjähtämättömien jäänteiden osalta hyväksyttiin kolmen asiantuntijakokouksen jälkeen yleissopimuksen osapuolikokouksessa joulukuussa 2002. Tarkoituksena oli käsitellä raivausvastuuta, olemassa olevia räjähtämättömiä jäänteitä, raivausta helpottavan tiedon levittämistä ja koulutusta vaaroista, siviiliväestölle annettavia varoituksia, avustuksia ja yhteistyötä sekä puitteita sopimuspuolten säännöllisille yhteyksille.

Neuvotteluja käytiin kolmessa asiantuntijakokouksessa vuonna 2003. Tuloksena oli sodan räjähtämättömiä jäänteitä koskeva pöytäkirjaluonnos, joka hyväksyttiin osapuolikokouksessa marraskuussa 2003 tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen viidenneksi pöytäkirjaksi.

Neuvottelujen keskeisimmät ongelmakohdat liittyivät raivausvastuuseen ja -yhteistyöhön sopimuspuolten ja selkkauksen osapuolten kesken, yhteistyö- ja apuelementteihin, yleisiin ennaltaehkäiseviin toimiin sekä erityisesti takautuvuuteen olemassa olevien sotaräjähdeiden suhteen. Raivausvastuun ulottamiseen samansisältöisenä sekä käyttäjäosapuoleen että alueen hallussapitäjään päädyttiin olemassa olevien tilanteiden valossa. Yleisluonteisista ennaltaehkäisevistä toimista päästiin yhteisymmärrykseen lisäämällä pöytäkirjaan poikkeuksellisesti johdanto, jossa ilmaistaan sopimuspuolten tahto tarkastella näitä toimia teknisessä liitteessä eriteltyjen parhaiden käytäntöjen kautta.

Pöytäkirja ei sisällä takautuvaa raivausvastuuta takautuvuutta, mutta se sisältää määräyksen, jonka mukaan kaikilla sopimuspuolilla on oikeus hakea ja vastaanottaa apua olemassa olevien räjähtämättömien jäänteiden raivaamiseen ja kaikki sopimuspuolet, joilla on tähän mahdollisuus, ovat velvollisia apua antamaan.

Pöytäkirjan neuvotteluprosessiin osallistui puolustushallinnon ja ulkoasianministeriön edustajat. Pöytäkirjasta pyydettiin lausuntoja

oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä, sisäasianministeriöltä, kauppa- ja teollisuusministeriöltä, Suomen Punaiselta Ristiltä ja Humanitaarisen oikeuden seuralta. Saaduissa lausunnoissa puollettiin viidennen pöytäkirjan hyväksymistä. Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä ulkoasianministeriössä. Esityksestä on pyydetty lausunnot kauppa- ja teollisuusministeriöltä, oikeusministeriöltä, puolustusministeriöltä ja sisäasiainministeriöltä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yleissopimuksen V pöytäkirjan sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Pöytäkirjaan sisältyy johdanto, 11 artiklaa ja tekninen liite. Yleissopimuksen muihin pöytäkirjoihin ei sisälly johdantoa. Sen poikkeuksellista käyttöä perusteltiin pöytäkirjan varsinaisen, oikeudellisesti sitovan osan ja sen vapaaehtoisia toimia sisältävän teknisen liitteen yhdistäjänä.

1 artikla. Yleiset määräykset ja soveltamisala. Pöytäkirjan 1 artiklassa sopimuspuolet sitoutuvat täyttämään viidennen pöytäkirjan asettamat velvoitteet sekä yksin että yhteistyössä muiden sopimuspuolten kanssa minimoidakseen sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamat vaarat ja seuraukset aseellisen selkkauksen jälkeisissä tilanteissa.

Pöytäkirja kattaa sopimuspuolten maa-alueet ja sisäiset aluevedet. Räjähtämättömät jäänteet ovat ongelma erityisesti maa-alueilla, mutta niitä voi aseellisen konfliktin jälkeen esiintyä myös rajaamattomilla alueilla, kuten joissa ja sisäisillä aluevesillä, ammusten hylkäämisen seurauksena.

Pöytäkirja soveltuu kaikkiin yleissopimuksen 1 artiklan vuonna 2001 määrittelemiін tilanteisiin. Vaikka yleissopimuksen 1 artikla kattaa myös sisäiset aseelliset selkkaukset, yksimielisyyttä ei saavutettu siitä, että tulevaisuuden pöytäkirjat saisivat automaattisesti saman laajuuden. Tämä tarkoittaa, että erillinen päätös tässä suhteessa vaaditaan hyväksyttäessä jokaista uutta pöytäkirjaa. Tämän vuoksi viidennessä pöytäkirjassa erikseen määrätään pöytäkirjan sovellettavuudesta myös sisäisiin aseellisiin selkkauksiin.

Pöytäkirjan 1 artiklan 4 kappaleessa tehdään erottelu niiden sodan räjähtämättömien jäänteiden, jotka ovat olemassa jo ennen pöytäkirjan voimaantuloa ja niiden räjähtämättömien jäänteiden välillä, jotka syntyvät myöhemmin.

2 artikla. Määritelmät. Sodan räjähtämättömät jäänteet määritellään pöytäkirjassa räjähtäviksi taisteluvälineiksi, joita on käytetty tai jotka on laukaistu, mutta jotka ovat jääneet räjähtämättä, tai räjähtäviksi taisteluvälineiksi, jotka on hylätty taistelukentälle. Ty-

kistökranaatit, kranaatinheittimet, käsikranaatit, rypälepommit ja muut ammuksset ja samankaltaiset aseet kuuluvat pöytäkirjan soveltamisalaan. Yleissopimuksen muutetun II pöytäkirjan kattamat aseet, kuten miinat, ovat kuitenkin soveltamisalan ulkopuolella.

Eron selventämiseksi jo olemassa olevien ja tulevien sodan räjähtämättömien jäänteiden välillä pöytäkirjassa määrätään erikseen jo olemassa olevista räjähtämättömistä jäänteistä. Tämä oli avainkysymys monille valtioille neuvotteluiden aikana. Käytännössä kysymys oli sellaisten räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamien vahingonkorvausten ja muiden vaateiden välttämisestä, jotka ovat peräisin vanhemmista selkkauksista. Useimmat valtiot, Suomi mukaan luettuna, jakoivat käsityksen, jonka mukaan pöytäkirjalla ei ole takautuvaa oikeudellista vaikutusta.

3 artikla. Sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaaminen, siirtäminen tai tuhoaminen. Pöytäkirjan 3 ja 4 artikla muodostavat pöytäkirjan keskeisen osan. Pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleessa jaetaan sodan räjähtämättömien jäänteiden raivausvastuu aseellisen selkkauksen osapuolten kesken; vastuussa on toisaalta valtio, jonka alueella räjähtämättömät jäänteet sodan jälkeen ovat, ja toisaalta ammusten käyttäjä, joka ei enää hallitse aluetta, jossa räjähtämättömät jäänteet esiintyvät. Artiklan mukaan, kun sellaisten ammusten, jotka muuttuvat sodan räjähtämättömiksi jäänteiksi, käyttäjä ei enää kontrolloi aluetta, jossa nämä räjähtämättömät jäänteet esiintyvät, on tämä käyttäjä vastuussa siten, että käyttäjän tulee erilaisten tukimuotojen avulla, silloin kun mahdollista, helpottaa näiden räjähtämättömien jäänteiden raivausta. Raivausvastuuta lievennettiin käyttämällä ilmausta "silloin kun mahdollista" konsensuksen saavuttamiseksi tämän pöytäkirjan osan suhteen.

Pöytäkirjan 3 artiklan mukaan aseellisen konfliktin osapuolen tulee niin pian kuin mahdollista aseellisen selkkauksen jälkeen merkitä ja raivata alueet, joilla on sodan räjähtämättömiä jäänteitä. Tärkeä osa sitoumuksesta on 3 artiklan 1 kappale, jossa nimellisesti määrätään, että ne räjähtämättömiä jäänteitä sisältävät alueet, jotka muodostavat vakavan uhan ihmisille, on etusi-

jalla ammusten raivaamisessa ja tuhoamisessa. Tämä kappale vahvistaa pöytäkirjan humanitaarisia päämääriä ja tavoitteita.

Suomessa räjähteiden hävittämisestä säädetään räjähdysvaarallisista aineista annetun lain (263/1953) nojalla annetussa räjähdeseutuksessa (473/1993). Asetuksen 83 §:n mukaan poliisin tulee räjähdysvaarallisista aineista annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti huolehtia löytötavarana tai muulla tavalla poliisin haltuun joutuneen räjähteen asianmukaisesta säilyttämisestä sekä kuljetamisesta säilytys- tai hävityspaikkaan. Poliisin on huolehdittava haltuunsa joutuneiden pilaantuneiden räjähteiden hävittämisestä. Poliisi antaa käytännössä myös virka-apua puolustusvoimille räjähteiden keräyksen toimeenpanossa, alueiden eristämisessä ja yleisön varoittamisessa. Asetuksen 84 §:n mukaan puolustusvoimien on otettava haltuunsa räjähdde, joka on kuulunut tai jonka sen laadun perusteella on syytä olettaa kuuluneen joko Suomen tai muun maan puolustusvoimille. Puolustusvoimien on huolehdittava sen asianmukaisesta ja turvallisesta kuljettamisesta, säilyttämisestä ja hävittämisestä. Asetus ei koske kuitenkaan muilta osin toimintaa puolustusvoimissa eikä rajavartiolaitoksen ja poliisin virkatehtävien hoitamista. Räjähdysvaarallisista aineista annetun lain uudistaminen on vireillä.

Pöytäkirjan määräysten, erityisesti sen 3 artiklan, täytäntöönpanoa tukevat myös vuoden 2004 alussa voimaa tulleet ampuma-aselain, rikoslain ja poliisilain muutokset (804/806/2003). Muutokset mahdollistavat muun muassa laittomien räjähteiden luovuttamisen poliisille ilman rangaistusuhkaa.

4 artikla. Tiedon tallentaminen, säilyttäminen ja jakaminen. Sodan räjähtämättömien jäänteiden tehokas paikantaminen, raivaaminen, tuhoaminen, riskien kartoittaminen sekä siviilien varoittaminen edellyttävät tietoa siitä, missä nämä räjähtämättömät jäänteet sijaitsevat ja mistä ne koostuvat. Pöytäkirjan 4 artiklassa määrätään sitoutumisesta tiedonjakamiseen ja -vaihtoon. Tässä suhteessa neuvottelujen yhteydessä piti punnita, mikä käytännössä on mahdollista ja toteuttamiskelpoista puolustus- ja turvallisuuspolitiikan näkökulmasta. Artiklan voidaan katsoa olevan tästä näkökulmasta varsin hyvin tasapainotet-

tu, ja sovellettuna artikla helpottaa sopimuspuolten ja kansainvälisten järjestöjen suorittamaa raivaustoimintaa. Esimerkki tilastoinnista, varastoinnista ja tiedonjakamisesta löytyy teknisen liitteen 1 osasta.

Pöytäkirjan artikla 4 velvoittaa tallentamaan tiedot käytetyistä ampumatarvikkeista, niiden lukumäärästä ja niiden maalialueista sekä ampumatarvikkeiden tunnisteista siten, että tietoja voidaan käyttää välittömän aseellisen toiminnan päätyttyä siviilien varoittamiseen ja alueiden merkitsemiseen ja raivaamiseen. Velvoitteet voidaan Suomessa ottaa huomioon ampumahallintajärjestelmiä kehitettäessä.

Pöytäkirja edellyttää, että pioneerialan koulutuksessa lisätään henkilökunnan ja varusmiesjohtajien koulutusta räjähteiden merkitsemiseen ja räjähdetietoisuuteen liittyen. Tarvittava koulutus voidaan toteuttaa nykyisen sulutus- ja raivaamiskoulutuksen osana. Nykyiset varomääräykset kovapanosammunnoissa määrittävät jo sopimustekstin mukaisen riittävän merkitsemisen. Samoin raivaamisvelvoite on sisällytetty puolustusvoimien velvoitteisiin.

Pöytäkirjan 4 artiklan sotatarpeita koskevien tietojen luovuttamista koskevassa määräyksessä tarkoitetut asiakirjat ja tiedot voivat liittyä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 10 kohdan nojalla salassa pidettäviin asioihin. Pöytäkirjan 4 artikla ei edellytä tietojen luovuttamista, jos se olisi vastoin sopimuspuolen oikeutettuja turvallisuusetuja. Määräys ei ole sen vuoksi ristiriidassa julkisuuslain 24 §:n 10 kohdan kanssa.

5 artikla. Siviiliväestön suojeleminen sodan räjähtämättömiltä jäänteiltä. Samoin kuin 4 artikla, myös 5 artikla jakaantuu niin, että oikeudellisesti sitova määräys on artiklassa, kun taas vapaaehtoisen teknisen liitteen 2 osassa annetaan esimerkkejä siitä, kuinka nämä sitoumukset voidaan käytännössä toteuttaa. Sopimuspuolet ovat velvollisia hallitsemillaan alueilla suojelemaan siviiliväestöä, yksittäisiä siviilejä ja yksityisiä kohteita sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamilta riskeiltä ja seurauksilta. Artiklassa määrätään myös, että jotta voidaan päättää, mitkä suojeletoimenpiteet ovat mahdollisia toteuttaa, pitää yksittäistä tilannetta punnita sekä

humanitaarisesta että sotilaallisesta näkökulmasta. Esimerkkeinä toimenpiteistä ovat varoitukset ja siviiliväestön kouluttaminen riskeistä, samoin kuin sodan räjähtämättömiä jäänteitä sisältävien alueiden merkitseminen, sulkeminen ja valvominen.

Siviiliväestön suojelua koskevat määräykset liittyvät Suomessa edellä 3 artiklan yhteydessä selostetun räjähdelainsäädännön alaan. Pöytäkirjan 5 artikla edellyttää myös reaaliaikaista mekanismia, jolla muille viranomaisille voidaan lähettää varoitus räjähdevaarasta. Velvoite on tarkoitus ottaa Suomessa huomioon puolustusvoimien johtamisjärjestelmiä kehitettäessä.

6 artikla. Humanitaaristen järjestöjen ja valtuuskuntien suojelu sodan räjähtämättömiltä jäänteiltä. Pöytäkirjan 6 artiklassa määrätään, että sopimuspuolten tulee suojella humanitaarisia järjestöjä ja valtuuskuntia sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamilta seurauksilta. Tämä kattaa järjestöt ja valtuuskunnat, jotka sopimuspuolen suostumuksella toimivat tai tulevat toimimaan ko. sopimuspuolen hallitsemalla alueella. Kyseisen sopimuspuolen tulee humanitaaristen järjestöjen tai valtuuskuntien pyynnöstä, jos mahdollista, antaa tiedoksi missä sodan räjähtämättömät jäänteet sijaitsevat.

Pöytäkirjan 6 artiklan tiedottamista koskevat määräykset liittyvät julkisuuslain soveltamisalaan. Myös tässä artiklassa tarkoitetut asiakirjat ja tiedot voivat liittyä julkisuuslain 24 §:n 10 kohdan nojalla salassa pidettäviin asioihin. Pöytäkirjan 6 artiklan tiedonantovelvoite on kirjoitettu kuitenkin joustavaan muotoon.

7 artikla. Avunanto olemassa olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden suhteen. Pöytäkirjan 7 artikla käsittelee sodan räjähtämättömiä jäänteitä, jotka ovat olemassa ennen pöytäkirjan voimaantuloa. Artiklan perusteella sopimuspuoli saa halutessaan oikeuden pyytää ja vastaanottaa apua ja tukea muilta sopimuspuoilta, samoin kuin kansainvälisiltä järjestöiltä ja instituutioilta, ratkaistaessa jo olemassa olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamia ongelmia. Sopimuspuolten, joilla siihen on mahdollisuus, tulee kyseistä apua myöskin antaa. Rajanveto jo olemassa olevien ja uusien sodan räjähtämättömien jäänteiden vä-

lillä oli koko neuvottelujen ajan yksi vaikeimmista ongelmista ratkaista. Tietyt maat argumentoivat voimakkaasti sitoumusten pehmentämisestä jo olemassa olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden suhteen. Samanaikaisesti toinen ryhmä maita vaati vahvempaa sitoutumista mailta, joita voidaan pitää olevan vastuussa jo olemassa olevista sodan räjähtämättömistä jäänteistä. Kuten mainittua, Suomen ja useimpien muiden maiden kanta oli, että pöytäkirjalla ei ole tulkittavaa juridista vaikutusta. Samanaikaisesti täytyi pöytäkirjassa kuitenkin käsitellä suuria ongelmia aiheuttavia jo olemassa olevia sodan räjähtämättömiä jäänteitä. Pöytäkirjan 7 artiklan voidaan nähdä muodostavan hyvin harkitun kompromissin, joka pitää sisällään sopimuspuolelle oikeuden etsiä tukea, samoin kuin kehotuksen sopimuspuolille, jolla on mahdollisuus antaa tukea, myöskin tekemään niin. Samanaikaisesti artikla antaa sopimuspuolille itselleen mahdollisuuden päättää, onko niillä mahdollisuutta tuen antamiseen.

8 artikla. Kansainvälinen yhteistyö. Pöytäkirjan 8 artikla sisältää sopimuspuolille kehotuksen antaa tukea muun muassa sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaamiseen, merkitsemiseen ja riskitietoisuutta lisäävän koulutuksen järjestämiseen. Artikla sisältää myös määräyksen tuesta sodan räjähtämättömien jäänteiden uhrien hoitoon ja kuntouttamiseen, samoin kuin tuesta uhrien taloudelliseen ja sosiaaliseen uudelleensopeuttamiseen. Tukea voidaan antaa muun muassa YK-järjestelmien, Kansainvälisen Punaisen Ristin, kansallisten Punainen Risti- ja Punainen Puolikuu-järjestöjen tai yksittäisten järjestöjen kautta sekä kahdenvälisesti.

Pöytäkirjan 8 artiklan mukaan, sopimuspuolilla on oikeus osallistua tiedonvaihtoon tarvikkeista, tekniikasta jne., jotka ovat tarpeellisia pöytäkirjan soveltamisen kannalta. Tämä ei päde kuitenkaan aseteknologian osalta. Sopimuspuolet sitoutuvat myös antamaan tietoa muun muassa raivausteknologiasta YK-järjestelmän miinanraivaukseen liittyvään tietokantaan. Sopimuspuolten tukipyynnöt voivat kanavoitua YK-järjestelmän kautta, joka arvio tilanteen ja antaa suosituksen asianmukaisesta ja soveltuvasta tukimuodosta.

Pöytäkirjan 8 artiklan rakenne ja sisältö perustuvat ja vastaavat suurelta osin Ottawan sopimuksen vastaavia määräyksiä. Myöskin tämä artikla vahvistaa pöytäkirjan humanitaarisia tarkoituksia.

9 artikla. Yleiset ennaltaehkäisevät toimenpiteet. Pöytäkirjan 9 artikla ja liitteen 3 osa käsittelevät ennalta ehkäiseviä toimia. Artiklassa kehoitetaan sopimuspuolia, nimittäin sodan räjähtämättömien jäänteiden seuraukset, toteuttamaan ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Liitteessä, joka on luonteeltaan vapaaehtoinen, kehoitetaan sopimuspuolia toteuttamaan joukko ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä esimerkiksi ammusten valmistuksen ja varastoinnin suhteen.

10 artikla. Sopimuspuolten väliset konsultaatiot. Pöytäkirjan 10 artiklan perusteella sopimuksen osapuolikokous voi kutsua koolle yhteisneuvottelun kaikissa pöytäkirjan toteuttamiseen liittyvissä kysymyksissä. Tämä vaatii enemmistön, kuitenkin vähintään kahdeksantoista osanottajan suostumusta. Osapuolikokous käsittelee pöytäkirjan oikeudellista statusta ja soveltamista, pöytäkirjan kansalliseen toteuttamiseen liittyviä kysymyksiä, mukaan lukien raportointivaatimus, sekä valmistelee tarkastelukonferenssia.

11 artikla. Pöytäkirjan noudattaminen. Pöytäkirjan 11 artiklan mukaan jokaisen sopimuspuolen tulee valvoa, että sen puolustusvoimat ja muut asiaankuuluvat viranomaiset ja toimijat laativat asiaankuuluvat ohjeet, sekä että puolustusvoimien henkilökunta saa pöytäkirjan määräysten sisältöä vastaavaa koulutusta. Sopimuspuolet lupautuvat myöskin neuvottelemaan ja työskentelemään yhdessä kahdenvälisesti, YK:n pääsihteerin tai muiden kansainvälisten toimijoiden kautta, ratkaistakseen ongelmat, joita voi esiintyä pöytäkirjan tulkitsemisessa ja soveltamisessa.

Määräykset neuvotteluista ja noudattamisesta perustuvat pitkälti yleissopimuksen uudistettuun II pöytäkirjaan, jossa määrätään muun muassa vuotuisista tapaamisista. Uudessa pöytäkirjassa ei kuitenkaan määrätä, kuinka usein osapuolikokous tulee pitää.

Tekninen liite. Teknisen liitteen soveltaminen on vapaaehtoista. Se antaa sopimuspuolille esimerkkejä siitä, kuinka ne voivat menetellä toteuttaessaan pöytäkirjan 4, 6 ja 9 artiklassa asetettuja sitoumuksia. Liite sisältää-

kin esimerkkejä siitä, kuinka tilastointi, varastointi ja tiedonjako (1 osa) ja varoitustoimenpiteet ja siviiliväestön koulutus riskeistä (2 osa) voidaan toteuttaa. Edelleen liite sisältää suosituksia siitä, kuinka sopimuspuolet voivat ennaltaehkäistä sodan räjähtämättömien jäänteiden syntyä (3 osa).

Tekninen liite korostaa ampumatarvikkeiden tuotannon, hankinnan ja elinkaaren aikaisen hallinnan merkitystä ampumatarvikkeiden toimintavarmuuden takaamiseksi. Se edellyttää muun muassa varastointijärjestelyjen laatua, eräseurantaa ja määräaikaista testauksia. Pöytäkirjan velvoitteet eivät aiheuta suuria muutoksia puolustusvoimien laadunvalvontajärjestelmään ja ne ovat otettavissa huomioon puolustusvoimien laadunvalvontamekanismeja kehitettäessä. Pöytäkirjan määräykset ja teknisen liitteen suositukset tulevat edellyttämään tiettyjä muutoksia Suomen tulevissa puolustusvälinehankinnoissa, kun toimitaan teknisessä liitteessä eriteltyjen parhaiden käytäntöjen mukaisesti.

2. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen viides pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

3. Voimaantulo

Yleissopimuksen 8 artiklan 2 b kappaleen mukaan yleissopimuksen pöytäkirjat tulevat voimaan yleissopimuksen 5 artiklan mukaisesti. Voimaantulon edellytysten mukaan lisäpöytäkirja tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua kahdenkymmenen ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamispäivästä.

Tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan sodan räjähtämättömistä jäänteistä on toistaiseksi hyväk-

synyt vasta Liettua, Ruotsi ja Sierra Leone. Hyväksymisprosessi on käynnissä useissa valtioissa.

Kahdenkymmenen maan ratifioitua tai hyväksyttyä yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan tai liittyttyä siihen, se tulee Suomen osalta voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun Suomi tallettaa hyväksymiskirjansa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

4. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

Tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus ja sen pöytäkirjat on saatettu Suomessa voimaan asetuksella. Muutetulle miinapöytäkirjalle pyydettiin vuonna 1997 eduskunnan hyväksyminen vapaaharkintaisesti siitä syystä, että pöytäkirjaa pidettiin periaatteellisesti tärkeänä sopimuksena, jolla on suurta merkitystä Suomen puolustuksessa käytettävien välineiden valinnan ja käytön kannalta. Hallituksen esityksessä (HE 205/1997 vp) todettiin nimenomaisesti, että pöytäkirja ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia tai valtiosäännön mukaan muutoinkaan eduskunnan suostumusta vaativia määräyksiä.

Uusi perustuslaki ei sisällä enää vapaaharkintaista eduskunnan hyväksymisen pyytämistä. Perustuslain 94 § edellyttää, että eduskunnan hyväksyminen pyydetään kaikille merkitykseltään huomattaville kansainvälisille velvoitteille. Myös lainsäädännön alan määrittelyssä on tapahtunut merkittävää kehitystä sen jälkeen, kun yleissopimus ja sen pöytäkirjat, mukaan luettuna muutettu miinapöytäkirja, on hyväksytty. Yleissopimuksen soveltamisalan laajentamista koskevalle 1 artiklan muutokselle pyydettiin eduskunnan hyväksymistä, koska sen katsottiin sisältävän lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä (HE 33/2004 vp).

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia mää-

räyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Muusta syystä eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä ovat muun muassa eduskunnan budjettivaltaa sitovat kansainväliset velvoitteet.

Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys luetaan lainsäädännön alaan kuuluvaksi, 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaisissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai 4) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on voimassa lain säännöksiä 5) taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla säädetyin säännöksin kanssa (PeVL 11 ja 12/2000 vp).

Yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan asettamien velvoitteiden suorittaminen ei vaadi Suomelta uutta lainsäädäntöä, mutta se sisältää merkittäviä oikeudellisesti sitovia valtiolle kohdistettuja velvoitteita sodan räjähtämättömien jäänteiden merkitsemiseksi ja raivaamiseksi sekä siviilien suojelemiseksi.

Pöytäkirjan määräykset räjähteiden hävittämisestä ja siviilien suojelemisesta kuuluvat räjähdelainsäädännön alaan. Säännökset sisältyvät nykyisin räjähdysvaarallisista aineista annetun lain nojalla annettuun räjähdeseutukseen. Asetuksentasoisina normeina toteutettavat määräykset eivät kuulu perustuslain 94 §:ssä tarkoitettulla tavalla lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 1 ja 2 artiklassa määritellään pöytäkirjan soveltamisala ja siinä käytetyt keskeiset käsitteet. Koska soveltamisala ja määritelmät vaikuttavat sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien muiden määräysten soveltamisalaan, myös pöytäkirjan 1 ja 2 artikla kuuluvat lainsäädännön alaan.

Pöytäkirjan 4 ja 6 artiklan sotatarpeita koskevien tietojen luovuttamista koskevassa määräyksessä tarkoitettut asiakirjat ja tiedot

voivat liittyä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 10 kohdan nojalla salassa pidettäviin asioihin. Pöytäkirjan 4 artikla ei edellytä tietojen luovuttamista, jos se olisi vastoin sopimuspuolen oikeutettuja turvallisuusetuja. Pöytäkirjan 6 artiklan määräys edellyttää tietojen luovuttamista, jos se on mahdollista. Määräysten ei voida katsoa olevan ristiriidassa julkisuuslain 24 §:n 10 kohdan kanssa, mutta kysymyksessä on asia, josta on Suomessa säädetty lailla. Määräys kuuluu lainsäädännön alaan ja edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

Yleissopimuksen viides pöytäkirja voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä eduskunnassa äänten enemmistöllä ja sen voimaansaattamislaki käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen Genevessä 28 päivänä marraskuuta 2003 hyväksytyin viiden pöytäkirjan.

Koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen viidennen pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Genevessä 28 päivänä marraskuuta 2003 tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen viidennen, sodan räjähtämättömiä jätteitä koske-

van pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Tämän lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri *Paula Lehtomäki*

Liite

(Suomennos)

PÖYTÄKIRJA SODAN RÄJÄHTÄMÄTTÖMISTÄ JÄÄNTEISTÄ

Korkeat sopimuspuolet, jotka tunnustavat ne vakavat selkkausten jälkeiset humanitaariset ongelmat, joita sodan räjähtämättömät jäänteet aiheuttavat,

ovat tietoisia tarpeesta sopia yleisluonteisia aputoimia koskevasta pöytäkirjasta, jotta saataisiin vähimmäistetyksi sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamat riskit ja vaikutukset,

ja ovat valmiita käsittelemään yleisluonteisia ennalta ehkäiseviä toimia noudattaen sellaisia vapaaehtoisia parhaita käytäntöjä, jotka on määritelty ampumatarvikkeiden luotettavuuden parantamiseksi ja siten sodan räjähtämättömien jäänteiden esiintymisen vähimmäistämiseksi laaditussa teknisessä liitteessä,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla*Yleinen määräys ja soveltamisala*

1. Korkeat sopimuspuolet sopivat Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan ja niihin sovellettavien kansainvälisen oikeuden aseellisia selkkauksia koskevien määräysten mukaisesti noudattavansa, sekä erikseen etä yhteistyössä muiden korkeiden sopimuspuolten kanssa, tässä pöytäkirjassa määriteltyjä velvoitteita sodan räjähtämättömistä jäänteistä aiheutuvien riskien ja vaikutusten vähimmäistämiseksi selkkausten jälkeisissä tilanteissa.

2. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan sodan räjähtämättömiin jäänteisiin, jotka sijaitsevat korkeiden sopimuspuolten maa-alueilla, sisävedet mukaan lukien.

3. Tätä pöytäkirjaa sovelletaan tilanteisiin, jotka johtuvat yleissopimuksen 1 artiklan, sellaisena kuin se on muutettuna 21 päivänä joulukuuta 2001, 1–6 kappaleessa tarkoitetuista selkkauksista.

4. Tämän pöytäkirjan 3, 4, 5 ja 8 artiklaa sovelletaan muihin kuin tämän pöytäkirjan

PROTOCOL ON EXPLOSIVE REMNANTS OF WAR

The High Contracting Parties,

Recognising the serious post-conflict humanitarian problems caused by explosive remnants of war,

Conscious of the need to conclude a Protocol on post-conflict remedial measures of a generic nature in order to minimise the risks and effects of explosive remnants of war,

And willing to address generic preventive measures, through voluntary best practices specified in a Technical Annex for improving the reliability of munitions, and therefore minimising the occurrence of explosive remnants of war,

Have agreed as follows:

Article 1*General provision and scope of application*

1. In conformity with the Charter of the United Nations and of the rules of the international law of armed conflict applicable to them, High Contracting Parties agree to comply with the obligations specified in this Protocol, both individually and in cooperation with other High Contracting Parties, to minimise the risks and effects of explosive remnants of war in post-conflict situations.

2. This Protocol shall apply to explosive remnants of war on the land territory including internal waters of High Contracting Parties.

3. This Protocol shall apply to situations resulting from conflicts referred to in Article 1, paragraphs 1 to 6, of the Convention, as amended on 21 December 2001.

4. Articles 3, 4, 5 and 8 of this Protocol apply to explosive remnants of war other

2 artiklan 5 kappaleessa määriteltyihin olemassa oleviin sodan räjähtämättömiin jäänteisiin.

2 artikla

Määritelmät

Tässä pöytäkirjassa

1. räjähtävät taisteluvälineet tarkoittavat räjähteitä sisältäviä tavanomaisia ampumatarvikkeita, lukuun ottamatta tämän yleis-sopimuksen II pöytäkirjassa, sellaisena kuin se on muutettuna 3 toukokuuta 1996, määriteltyjä miinoja, ansoja ja muita taisteluvälineitä,

2. räjähtämättömät taisteluvälineet tarkoittavat räjähtäviä taisteluvälineitä, jotka on sytytetty, varustettu sytyttimellä, viritetty tai muulla tavoin valmistettu käyttöä varten ja joita on käytetty aseellisessa selkkauksessa. Ne on voitu ampua, pudottaa, laukaista tai heittää, ja niiden olisi pitänyt räjähtää, mutta ne eivät ole räjähtäneet,

3. hylätyt räjähtävät taisteluvälineet tarkoittavat räjähtäviä taisteluvälineitä, joita ei ole käytetty aseellisen selkkauksen yhteydessä ja jotka aseellisen selkkauksen osapuoli on jättänyt jälkeensä tai hylännyt ja jotka eivät enää ole sen osapuolen hallinnassa, joka jätti ne jälkeensä tai hylkäsi ne. Hylätyt räjähtävät taisteluvälineet on voitu sytyttää, varustaa sytyttimellä, viritää tai muulla tavoin valmistella käyttöä varten.

4. sodan räjähtämättömät jäänteet tarkoittavat räjähtämättömiä taisteluvälineitä ja hylättyjä räjähtäviä taisteluvälineitä.

5. olemassa olevat sodan räjähtämättömät jäänteet tarkoittavat räjähtämättömiä taisteluvälineitä ja hylättyjä räjähtäviä taisteluvälineitä, jotka ovat olleet olemassa ennen kuin tämä pöytäkirja on tullut voimaan sen korkean sopimuspuolen osalta, jonka alueella ne sijaitsevat.

3 artikla

*Sodan räjähtämättömien jäänteiden rai-
vaaminen, poistaminen tai hävittäminen*

1. Korkeilla sopimuspuolilla ja aseellisen selkkauksen osapuolilla on tässä artiklassa

than existing explosive remnants of war as defined in Article 2, paragraph 5 of this Protocol.

Article 2

Definitions

For the purpose of this Protocol,

1. Explosive ordnance means conventional munitions containing explosives, with the exception of mines, booby traps and other devices as defined in Protocol II of this Convention as amended on 3 May 1996.

2. Unexploded ordnance means explosive ordnance that has been primed, fused, armed, or otherwise prepared for use and used in an armed conflict. It may have been fired, dropped, launched or projected and should have exploded but failed to do so.

3. Abandoned explosive ordnance means explosive ordnance that has not been used during an armed conflict, that has been left behind or dumped by a party to an armed conflict, and which is no longer under control of the party that left it behind or dumped it. Abandoned explosive ordnance may or may not have been primed, fused, armed or otherwise prepared for use.

4. Explosive remnants of war means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance.

5. Existing explosive remnants of war means unexploded ordnance and abandoned explosive ordnance that existed prior to the entry into force of this Protocol for the High Contracting Party on whose territory it exists.

Article 3

*Clearance, removal or destruction of explo-
sive remnants of war*

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall bear the responsi-

määritellyt vastuut kaikista sellaisista sodan räjähtämättömistä jäänteistä, jotka sijaitsevat niiden hallinnassa olevilla alueilla. Jos alue ei ole sodan räjähtäväksi jäänteiksi jääneiden räjähtävien taisteluvälineiden käyttäjän hallinnassa, käyttäjä antaa mahdollisuuksien mukaan aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä muun muassa teknistä, taloudellista, materiaalista tai henkilöapua kahden välisesti tai yhteisesti sovitun kolmannen osapuolen, kuten muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän tai muiden asianomaisten järjestöjen, välityksellä helpottaakseen näiden sodan räjähtämättömien jäänteiden merkitsemistä ja raivaamista, poistamista tai hävittämistä.

2. Aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet merkitsevät ja raivaavat, poistavat tai hävittävät mahdollisimman pian ne sodan räjähtämättömät jäänteet, jotka sijaitsevat niiden hallinnassa olevilla jäänteiden sijaintialueilla. Sellaisten sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueet, joiden arvioidaan tämän artiklan 3 kappaleen mukaisesti aiheuttavan vakavan humanitaarisen riskin, asetetaan etusijalle jäänteitä raivattaessa, poistettaessa tai hävitettäessä.

3. Aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet toteuttavat mahdollisimman pian seuraavat toimet hallinnassaan olevilla sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueilla vähentääkseen näiden jäänteiden aiheuttamia riskejä:

(a) sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttaman uhan kartoitus ja arviointi,

(b) merkitsemisen ja raivaamisen, poistamisen tai hävittämisen tarpeiden ja toteutavuuden arviointi ja ensisijaistaminen,

(c) sodan räjähtämättömien jäänteiden merkitseminen ja raivaaminen, poistaminen tai hävittäminen,

(d) toimet voimavarojen käyttöön saattamiseksi näiden toimien suorittamista varten.

4. Edellä mainittuja toimintoja suorittaessaan korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet ottavat huomioon kansainväliset normit, mukaan lukien miinatioiminnan kansainväliset normit (International Mine Action Standards, IMAS).

bilities set out in this Article with respect to all explosive remnants of war in territory under its control. In cases where a user of explosive ordnance which has become explosive remnants of war, does not exercise control of the territory, the user shall, after the cessation of active hostilities, provide where feasible, inter alia technical, financial, material or human resources assistance, bilaterally or through a mutually agreed third party, including inter alia through the United Nations system or other relevant organisations, to facilitate the marking and clearance, removal or destruction of such explosive remnants of war.

2. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war in affected territories under its control. Areas affected by explosive remnants of war which are assessed pursuant to paragraph 3 of this Article as posing a serious humanitarian risk shall be accorded priority status for clearance, removal or destruction.

3. After the cessation of active hostilities and as soon as feasible, each High Contracting Party and party to an armed conflict shall take the following measures in affected territories under its control, to reduce the risks posed by explosive remnants of war:

(a) survey and assess the threat posed by explosive remnants of war;

(b) assess and prioritise needs and practicability in terms of marking and clearance, removal or destruction;

(c) mark and clear, remove or destroy explosive remnants of war;

(d) take steps to mobilise resources to carry out these activities.

4. In conducting the above activities High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take into account international standards, including the International Mine Action Standards.

5. Korkeat sopimuspuolet tekevät tarvittaessa yhteistyötä sekä keskenään että muiden valtioiden, asianomaisten alueellisten ja kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa antamalla muun muassa teknistä, taloudellista, materiaalista ja henkilöapua, mukaan lukien tämän artiklan määräysten noudattamiseksi tarvittavien yhteisoperaatioiden järjestäminen sen ollessa tarkoituksenmukaista.

4 artikla

Tietojen tallentaminen, säilyttäminen ja välittäminen

1. Korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet tallentavat ja säilyttävät mahdollisuuksien mukaan mahdollisimman paljon tietoja räjähtävien taisteluvälineiden käytöstä ja hylätyistä taisteluvälineistä helpottaakseen sodan räjähtämättömien jäänteiden nopeaa merkitsemistä ja raivaamista, poistamista tai hävittämistä, riskikoulutusta ja asianmukaisen tiedon antamista sille sopimuspuolelle tai osapuolelle, jonka hallinnassa alue on, sekä alueen siviiliväestölle.

2. Korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet, jotka ovat käyttäneet tai hylänneet räjähtäviä taisteluvälineitä, joista on saattanut tulla sodan räjähtäviä jäänteitä, antavat näitä tietoja viipymättä aktiivisten vihollisuuksien päätyttyä ja mahdollisuuksien mukaan, oikeutetut turvallisuusetunsa huomioon ottaen, sille yhdelle tai useammalle sopimuspuolelle tai osapuolelle, jonka hallinnassa jäänteiden sijaintialue on, kahdenvälisesti tai yhteisesti sovitun kolmannen osapuolen välityksellä, mukaan lukien muun muassa Yhdistyneet Kansakunnat, tai pyydettyä muille asianomaisille järjestöille, joiden tietoja antava sopimuspuoli tai osapuoli tietää järjestävän riskikoulutusta sekä merkitsevän ja raivaavan, poistavan tai hävittävän sodan räjähtämättömiä jäänteitä niiden sijaintialueella.

3. Tallentaessaan, säilyttäessään ja välittäessään tietoja korkeat sopimuspuolet ottavat huomioon teknisen liitteen 1 osan.

5. High Contracting Parties shall cooperate, where appropriate, both among themselves and with other states, relevant regional and international organisations and non-governmental organisations on the provision of inter alia technical, financial, material and human resources assistance including, in appropriate circumstances, the undertaking of joint operations necessary to fulfil the provisions of this Article.

Article 4

Recording, retaining and transmission of information

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall to the maximum extent possible and as far as practicable record and retain information on the use of explosive ordnance or abandonment of explosive ordnance, to facilitate the rapid marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, risk education and the provision of relevant information to the party in control of the territory and to civilian populations in that territory.

2. High Contracting Parties and parties to an armed conflict which have used or abandoned explosive ordnance which may have become explosive remnants of war shall, without delay after the cessation of active hostilities and as far as practicable, subject to these parties' legitimate security interests, make available such information to the party or parties in control of the affected area, bilaterally or through a mutually agreed third party including inter alia the United Nations or, upon request, to other relevant organisations which the party providing the information is satisfied are or will be undertaking risk education and the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war in the affected area.

3. In recording, retaining and transmitting such information, the High Contracting Parties should have regard to Part 1 of the Technical Annex.

5 artikla

Muut varotoimet siviiliväestön, yksittäisten siviilien ja siviilikohteiden suojelemiseksi sodan räjähtämättömien jäänteiden riskeiltä ja vaikutuksilta

1. Korkeat sopimuspuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet toteuttavat kaikki mahdolliset varotoimet hallinnassaan olevalla sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueella siviiliväestön, yksittäisten siviilien ja siviilikohteiden suojelemiseksi sodan räjähtämättömien jäänteiden riskeiltä ja vaikutuksilta. Mahdollisia varotoimia ovat sellaiset varotoimet, jotka ovat käytännössä toteutettavissa tai käytännössä mahdollisia, ottaen huomioon kaikki kyseisen ajankohdan olosuhteet, mukaan lukien humanitaariset ja sotilaalliset näkökohdat. Nämä varotoimet voivat sisältää varoituksia, siviiliväestön riskikoulutusta sekä sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueen merkitsemistä, aitaamista ja valvontaa teknisen liitteen 2 osan mukaisesti.

6 artikla

Humanitaaristen valtuuskuntien ja järjestöjen suojeleminen sodan räjähtämättömien jäänteiden vaikutuksilta

1. Korkeat osapuolet ja aseellisen selkkauksen osapuolet

(a) suojelevat mahdollisuuksien mukaan sodan räjähtämättömien jäänteiden vaikutuksilta humanitaarisia valtuuskuntia ja järjestöjä, jotka toimivat tai tulevat toimimaan korkean sopimuspuolen tai aseellisen selkkauksen osapuolen hallinnassa olevalla alueella kyseisen sopimuspuolen tai osapuolen suostumuksella,

(b) antavat humanitaarisen valtuuskunnan tai järjestön pyynnöstä mahdollisuuksien mukaan tiedot kaikkien tiedossaan olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden sijainnista alueella, jolla tietoja pyytävä humanitaarinen valtuuskunta tai järjestö tulee toimimaan tai toimii.

2. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita olemassa olevan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja muiden soveltuvien kan-

Article 5

Other precautions for the protection of the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war

1. High Contracting Parties and parties to an armed conflict shall take all feasible precautions in the territory under their control affected by explosive remnants of war to protect the civilian population, individual civilians and civilian objects from the risks and effects of explosive remnants of war. Feasible precautions are those precautions which are practicable or practicably possible, taking into account all circumstances ruling at the time, including humanitarian and military considerations. These precautions may include warnings, risk education to the civilian population, marking, fencing and monitoring of territory affected by explosive remnants of war, as set out in Part 2 of the Technical Annex.

Article 6

Provisions for the protection of humanitarian missions and organisations from the effects of explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party and party to an armed conflict shall:

(a) Protect, as far as feasible, from the effects of explosive remnants of war, humanitarian missions and organisations that are or will be operating in the area under the control of the High Contracting Party or party to an armed conflict and with that party's consent.

(b) Upon request by such a humanitarian mission or organisation, provide, as far as feasible, information on the location of all explosive remnants of war that it is aware of in territory where the requesting humanitarian mission or organisation will operate or is operating.

2. The provisions of this Article are without prejudice to existing International Humanitarian Law or other international in-

sainvälisten instrumenttien tai paremman suojelun antavien Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston päätösten soveltamista.

7 artikla

Olemassa oleviin sodan räjähtämättömiin jäänteisiin liittyvä apu

1. Korkeilla sopimuspuolilla on oikeus tarvittaessa pyytää ja vastaanottaa apua muilta korkeilta sopimuspuoilta, sopimuksen ulkopuolisilta valtioilta sekä asianomaisilta kansainvälisiltä järjestöiltä ja laitoksilta, jotka käsittelevät olemassa olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamia ongelmia.

2. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, antavat tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan apua olemassa olevien sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamien ongelmien käsittelyssä. Tällöin korkeat sopimuspuolet ottavat myös huomioon tämän pöytäkirjan humanitaariset tavoitteet ja kansainväliset normit, mukaan lukien miinatoiminnan kansainväliset normit.

8 artikla

Yhteistyö ja apu

1. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, antavat apua sodan räjähtämättömien jäänteiden merkitsemiseen ja poistamiseen, raivaamiseen tai hävittämiseen sekä siviiliväestön riskikoulutukseen ja siihen liittyvään toimintaan muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän, muiden asianomaisten kansainvälisten, alueellisten tai kansallisten järjestöjen tai laitosten, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansallisten yhdistysten ja niiden kansainvälisen liiton tai kansalaisjärjestöjen välityksellä taikka kahdenvälisesti.

2. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, antavat apua sodan räjähtämättömien jäänteiden uhrien hoitoon ja kuntoutukseen sekä uhrien sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen ennallistamiseen. Täl-

llyttä instrumenttien tai päätösten soveltamista. struments as applicable or decisions by the Security Council of the United Nations which provide for a higher level of protection.

Article 7

Assistance with respect to existing explosive remnants of war

1. Each High Contracting Party has the right to seek and receive assistance, where appropriate, from other High Contracting Parties, from states non-party and relevant international organisations and institutions in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance in dealing with the problems posed by existing explosive remnants of war, as necessary and feasible. In so doing, High Contracting Parties shall also take into account the humanitarian objectives of this Protocol, as well as international standards including the International Mine Action Standards.

Article 8

Co-operation and assistance

1. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the marking and clearance, removal or destruction of explosive remnants of war, and for risk education to civilian populations and related activities inter alia through the United Nations system, other relevant international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

2. Each High Contracting Party in a position to do so shall provide assistance for the care and rehabilitation and social and economic reintegration of victims of explosive remnants of war. Such assistance may be

laista apua voidaan antaa muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän, asianomaisten kansainvälisten, alueellisten tai kansallisten järjestöjen tai elinten, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansallisten yhdistysten ja niiden kansainvälisen liiton tai kansalaisjärjestöjen välityksellä taikka kahdenvälisesti.

3. Ne korkeat sopimuspuolet, joilla on siihen mahdollisuus, avustavat Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmän rahastoja ja muita asianomaisia rahastoja helpottaakseen avun antamista tämän pöytäkirjan mukaisesti.

4. Korkeilla sopimuspuolilla on oikeus osallistua mahdollisimman laajaan varusteiden, materiaalin ja muiden kuin aseteknologisten tieteellisten ja teknisten tietojen vaihtoon, joka on tarpeen tämän pöytäkirjan täytäntöönpanemiseksi. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat helpottamaan tällaista tietojenvaihtoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, eivätkä aseta kohtuuttomia rajoituksia humanitaarisiin tarkoituksiin tarkoitettujen raivauslaitteiden ja niihin liittyvien teknisten tietojen hankkimiselle.

5. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat antamaan tietoja asianomaisiin Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään perustettuihin miinatoiminnan tietokantoihin, erityisesti tietoja sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaamiseen liittyvistä eri keinoista ja tekniikoista, asiantuntijaluetteloista, asiantuntijalaitoksista ja sodan räjähtämättömien jäänteiden raivaamisen kansallisista yhteyspisteistä, ja ne sitoutuvat antamaan vapaaehtoisesti teknisiä tietoja kyseisistä räjähtävistä taisteluvälineistä.

6. Korkeat sopimuspuolet voivat esittää asianmukaisilla tiedoilla perusteltuja avunpyyntöjä Yhdistyneille Kansakunnille, muille tarkoituksenmukaisille elimille tai muille valtioille. Pyynnöt voidaan esittää Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille, joka välittää ne kaikille korkeille sopimuspuolille ja asianomaisille kansainvälisille järjestöille ja kansalaisjärjestöille.

7. Jos pyyntö esitetään Yhdistyneille Kansakunnille, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin voi käytettävissä olevien

provided inter alia through the United Nations system, relevant international, regional or national organisations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organisations, or on a bilateral basis.

3. Each High Contracting Party in a position to do so shall contribute to trust funds within the United Nations system, as well as other relevant trust funds, to facilitate the provision of assistance under this Protocol.

4. Each High Contracting Party shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment, material and scientific and technological information other than weapons related technology, necessary for the implementation of this Protocol. High Contracting Parties undertake to facilitate such exchanges in accordance with national legislation and shall not impose undue restrictions on the provision of clearance equipment and related technological information for humanitarian purposes.

5. Each High Contracting Party undertakes to provide information to the relevant databases on mine action established within the United Nations system, especially information concerning various means and technologies of clearance of explosive remnants of war, lists of experts, expert agencies or national points of contact on clearance of explosive remnants of war and, on a voluntary basis, technical information on relevant types of explosive ordnance.

6. High Contracting Parties may submit requests for assistance substantiated by relevant information to the United Nations, to other appropriate bodies or to other states. These requests may be submitted to the Secretary-General of the United Nations, who shall transmit them to all High Contracting Parties and to relevant international organisations and non-governmental organisations.

7. In the case of requests to the United Nations, the Secretary-General of the United Nations, within the resources avail-

voimavarojen rajoissa toteuttaa asianmukaiset toimet tilanteen arvioimiseksi ja suositella asianmukaista avunantoa yhteistyössä pyynnön esittäneen korkean sopimuspuolen ja muiden 3 artiklan mukaisesti vastuullisten korkeiden sopimuspuolten kanssa. Pääsihteeri voi myös raportoida korkeille sopimuspuolille kaikista tällaisista arvioinneista sekä pyydetyn avun laajista ja laajuudesta, mukaan lukien mahdolliset avustukset Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään perustetuista rahastoista.

9 artikla

Yleisluonteiset ennalta ehkäisevät toimet

1. Pitäen mielessä erilaiset tilanteet ja valmiudet korkeita sopimuspuolia kannustetaan toteuttamaan yleisluonteisia ennalta ehkäiseviä toimia, joilla pyritään vähimmäistämään sodan räjähtämättömien jäänteiden esiintyminen, mukaan lukien Teknisen liitteen 3 osassa tarkoitettut toimet mutta rajoittumatta niihin.

2. Korkeat sopimuspuolet voivat vapaaehtoisesti vaihtaa tietoja, jotka liittyvät pyrkimykseen edistää ja vakiinnuttaa tämän artiklan 1 kappaleeseen liittyviä parhaita käytäntöjä.

10 artikla

Korkeiden sopimuspuolten neuvottelut

1. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat neuvottelemaan ja toimimaan yhteistyössä keskenään kaikissa kysymyksissä, jotka liittyvät tämän pöytäkirjan toimintaan. Tätä varten pidetään korkeiden sopimuspuolten konferenssi, kun enemmistö, mutta vähintään kahdeksantoista korkeaa sopimuspuolta, niin sopii.

2. Korkeiden sopimuspuolten konferenssin työhön sisältyy

(a) tämän pöytäkirjan aseman ja toiminnan tarkastelu,

(b) tämän pöytäkirjan kansalliseen täytäntöönpanoon liittyvien asioiden käsittely, mukaan lukien kansallinen raportointi tai päivittäminen vuosittain,

able to the Secretary-General of the United Nations, may take appropriate steps to assess the situation and in co-operation with the requesting High Contracting Party and other High Contracting Parties with responsibility as set out in Article 3 above, recommend the appropriate provision of assistance. The Secretary-General may also report to High Contracting Parties on any such assessment as well as on the type and scope of assistance required, including possible contributions from the trust funds established within the United Nations system.

Article 9

Generic preventive measures

1. Bearing in mind the different situations and capacities, each High Contracting Party is encouraged to take generic preventive measures aimed at minimising the occurrence of explosive remnants of war, including, but not limited to, those referred to in part 3 of the Technical Annex.

2. Each High Contracting Party may, on a voluntary basis, exchange information related to efforts to promote and establish best practices in respect of paragraph 1 of this Article.

Article 10

Consultations of High Contracting Parties

1. The High Contracting Parties undertake to consult and co-operate with each other on all issues related to the operation of this Protocol. For this purpose, a Conference of High Contracting Parties shall be held as agreed to by a majority, but no less than eighteen High Contracting Parties.

2. The work of the conferences of High Contracting Parties shall include:

(a) review of the status and operation of this Protocol;

(b) consideration of matters pertaining to national implementation of this Protocol, including national reporting or updating on an annual basis.

(c) tarkistuskonferenssien valmistelu.

3. Korkeat sopimuspuolet sekä konferenssiin osallistuvat sopimuksen ulkopuoliset valtiot vastaavat korkeiden sopimuspuolten konferenssin kuluista tarvittavin osin muutetun Yhdistyneiden Kansakuntien maksu-
taulukon mukaisesti.

11 artikla

Pöytäkirjan noudattaminen

1. Korkeiden sopimuspuolten on vaadittava, että niiden asevoimat ja asianomaiset laitokset tai osastot julkaisevat asianmukaiset ohjeet ja toimintamenettelyt ja että niiden henkilöstö saa tämän pöytäkirjan määräysten mukaisen koulutuksen.

2. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat neuvottelemaan ja toimimaan yhteistyössä keskenään kahdenvälisesti, Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin välityksellä tai muiden asianmukaisten kansainvälisten menettelyjen välityksellä ratkaistakseen mahdolliset ongelmat tämän pöytäkirjan määräysten tulkinnassa ja soveltamisessa.

(c) preparation for review conferences.

3. The costs of the Conference of High Contracting Parties shall be borne by the High Contracting Parties and States not parties participating in the Conference, in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

Article 11

Compliance

1. Each High Contracting Party shall require that its armed forces and relevant agencies or departments issue appropriate instructions and operating procedures and that its personnel receive training consistent with the relevant provisions of this Protocol.

2. The High Contracting Parties undertake to consult each other and to co-operate with each other bilaterally, through the Secretary-General of the United Nations or through other appropriate international procedures, to resolve any problems that may arise with regard to the interpretation and application of the provisions of this Protocol.

TEKNINEN LIITE

TECHNICAL ANNEX

Tämä tekninen liite sisältää ehdotuksen parhaaksi käytännöksi, jolla toteutetaan tämän pöytäkirjan 4, 5 ja 9 artiklassa määrätyt tavoitteet. Korkeat sopimuspuolet panevat tämän teknisen liitteen täytäntöön vapaaehtoisesti.

1. Räjähättämättömiä taisteluvälineitä ja hylättyjä räjähtäviä taisteluvälineitä koskevien tietojen tallentaminen, säilyttäminen ja luovuttaminen

(a) Tietojen tallentaminen: Valtion on pyrittävä tallentamaan mahdollisimman tarkasti seuraavat tiedot räjähtävistä taisteluvälineistä, joista on saattanut tulla räjähtämättömiä taisteluvälineitä:

(i) räjähtävien taisteluvälineiden kohdealueiden sijainti,

(ii) i kohdassa tarkoitetuilla alueilla käytettyjen räjähtävien taisteluvälineiden likimääräinen määrä,

(iii) i kohdassa tarkoitetuilla alueilla käytettyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyyppi ja luonne,

(iv) tunnettujen ja todennäköisten räjähtämättömien taisteluvälineiden yleinen sijainti.

Jos valtio on joutunut hylkäämään räjähtäviä taisteluvälineitä sotatoimien aikana, sen on pyrittävä jättämään hylätyt räjähtävät taisteluvälineet vaarattomalla ja turvallisella tavalla sekä tallennettava tiedot taisteluvälineistä seuraavasti:

(v) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijainti,

(vi) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden likimääräinen määrä kussakin sijaintipaikassa,

(vii) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyypit kussakin sijaintipaikassa.

(b) Tietojen säilyttäminen: Jos valtio on tallentanut tietoja a kappaleen mukaisesti, ne on säilytettävä siten, että ne voidaan hakea ja luovuttaa c kappaleen mukaisesti.

(c) Tietojen luovuttaminen: Valtion a ja c kappaleen mukaisesti tallentamat ja säilyt-

This Technical Annex contains suggested best practice for achieving the objectives contained in Articles 4, 5 and 9 of this Protocol. This Technical Annex will be implemented by High Contracting Parties on a voluntary basis.

1. Recording, storage and release of information for Unexploded Ordnance (UXO) and Abandoned Explosive Ordnance (AXO)

(a) Recording of information: Regarding explosive ordnance which may have become UXO a State should endeavour to record the following information as accurately as possible:

(i) the location of areas targeted using explosive ordnance;

(ii) the approximate number of explosive ordnance used in the areas under (i);

(iii) the type and nature of explosive ordnance used in areas under (i);

(iv) the general location of known and probable UXO;

Where a State has been obliged to abandon explosive ordnance in the course of operations, it should endeavour to leave AXO in a safe and secure manner and record information on this ordnance as follows:

(v) the location of AXO;

(vi) the approximate amount of AXO at each specific site;

(vii) the types of AXO at each specific site.

(b) Storage of information: Where a State has recorded information in accordance with paragraph (a), it should be stored in such a manner as to allow for its retrieval and subsequent release in accordance with paragraph (c).

(c) Release of information: Information recorded and stored by a State in accor-

tämät tiedot on tiedot antaneen valtion turvallisuusedut ja muut velvoitteet huomioon ottaen luovutettava seuraavien määräysten mukaisesti:

(i) Sisältö:

Räjähämättömistä taisteluvälineistä luovutettavissa tiedoissa on ilmoitettava yksityiskohtaisesti:

(1) tunnettujen ja todennäköisten räjähtämättömien taisteluvälineiden yleinen sijainti,

(2) kohdealueilla käytettyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyypit ja likimääräinen määrä,

(3) räjähtävien taisteluvälineiden tunnistusmenetelmä, mukaan lukien väri, koko ja muoto sekä muut merkitykselliset merkinnot,

(4) menetelmä räjähtävien taisteluvälineiden hävittämiseksi turvallisesti.

Hylätyistä räjähtävistä taisteluvälineistä luovutettavissa tiedoissa on ilmoitettava yksityiskohtaisesti:

(5) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijainti,

(6) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden likimääräinen määrä kussakin sijaintipaikassa,

(7) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden tyypit kussakin sijaintipaikassa,

(8) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden tunnistamismenetelmä, mukaan lukien väri, koko ja muoto,

(9) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden pakkaustyyppit ja -menetelmät,

(10) valmiustila,

(11) hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijaintialueella olevien tiedettyjen ansojen sijainti ja luonne.

(ii) Vastaanottaja: Tiedot on luovutettava yhdelle tai useammalle sopimuspuolelle tai osapuolelle, jonka hallinnassa räjähtämättömien taisteluvälineiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijaintialue on, sekä sellaisille henkilöille tai laitoksille, joiden tiedot luovuttava valtio tietää osallistuvan tai tulevan osallistumaan räjähtämättömien taisteluvälineiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden raivaamiseen niiden sijaintialueella ja siviiliväestön kouluttamiseen räjähtämättömien taisteluväli-

dance with paragraphs (a) and (b) should, taking into account the security interests and other obligations of the State providing the information, be released in accordance with the following provisions:

(i) Content:

On UXO the released information should contain details on:

(1) the general location of known and probable UXO;

(2) the types and approximate number of explosive ordnance used in the targeted areas;

(3) the method of identifying the explosive ordnance including colour, size and shape and other relevant markings;

(4) the method for safe disposal of the explosive ordnance.

On AXO the released information should contain details on:

(5) the location of the AXO;

(6) the approximate number of AXO at each specific site;

(7) the types of AXO at each specific site;

(8) the method of identifying the AXO, including colour, size and shape;

(9) information on type and methods of packing for AXO;

(10) state of readiness;

(11) the location and nature of any booby traps known to be present in the area of AXO.

(ii) Recipient: The information should be released to the party or parties in control of the affected territory and to those persons or institutions that the releasing State is satisfied are, or will be, involved in UXO or AXO clearance in the affected area, in the education of the civilian population on the risks of UXO or AXO.

neiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden aiheuttamien riskien varalta.

(iii) Mekanismi: Valtion on mahdollisuuksien mukaan käytettävä vakiintuneita kansainvälisiä tai paikallisia tietojenluovutusjärjestelmiä, kuten UNMASia, IMSMAa tai muita asiantuntijalaitoksia, siten kuin tietoja luovuttava valtio katsoo asianmukaiseksi.

(iv) Ajoitus: Tiedot on luovutettava mahdollisimman pian, ottaen huomioon sellaiset asiat kuin räjähtämättömien taisteluvälineiden tai hylättyjen räjähtävien taisteluvälineiden sijaintialueella meneillään olevat sotilasoperaatiot ja humanitaariset operaatiot, tietojen saatavuus ja luotettavuus ja asianmukaiset turvallisuuskysymykset.

2. Varoitukset, riskikoulutus, merkitseminen, aitaaminen ja valvonta

Avaintermit

(a) Varoitukset ovat täsmällisen varoittavan tiedon antamista siviiliväestölle tarkoituksena vähimmäistää sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamat riskit niiden sijaintialueilla.

(b) Siviiliväestön riskikoulutuksen on koostuttava riskikoulutusohjelmista, jotka helpottavat tietojenvaihtoa riskeille altistuneiden yhteisöjen, valtiovallan ja humanitaaristen järjestöjen välillä siten, että riskeille altistuneille yhteisöille tiedotetaan sodan räjähtämättömien jäänteiden aiheuttamasta uhasta. Riskikoulutusohjelmat ovat tavallisesti pitkäaikaisia.

Varoitusten ja riskikoulutuksen parhaan käytännön osatekijät

(c) Kaikissa varoitus- ja riskikoulutusohjelmissä on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon voimassa olevat kansalliset ja kansainväliset normit, mukaan lukien kansainvälisen miinatoiminnan normit (International Mine Action Standards).

(d) Varoituksia ja riskikoulutusta on annettava riskeille altistuneelle siviiliväestölle, joka käsittää sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueilla tai niiden ympäristössä asuvat siviilit sekä tällaisten alueiden kautta kulkevat siviilit.

(e) Varoitukset on annettava mahdollisimman pian, tilanteen ja käytettävissä olevien tietojen mukaan. Varoitusohjelma on korvattava riskikoulutusohjelmalla mahdol-

(iii) Mechanism: A State should, where feasible, make use of those mechanisms established internationally or locally for the release of information, such as through UNMAS, IMSMA, and other expert agencies, as considered appropriate by the releasing State.

(iv) Timing: The information should be released as soon as possible, taking into account such matters as any ongoing military and humanitarian operations in the affected areas, the availability and reliability of information and relevant security issues.

2. Warnings, risk education, marking, fencing and monitoring

Key terms

(a) Warnings are the punctual provision of cautionary information to the civilian population, intended to minimise risks caused by explosive remnants of war in affected territories.

(b) Risk education to the civilian population should consist of risk education programmes to facilitate information exchange between affected communities, government authorities and humanitarian organisations so that affected communities are informed about the threat from explosive remnants of war. Risk education programmes are usually a long term activity.

Best practice elements of warnings and risk education

(c) All programmes of warnings and risk education should, where possible, take into account prevailing national and international standards, including the International Mine Action Standards.

(d) Warnings and risk education should be provided to the affected civilian population which comprises civilians living in or around areas containing explosive remnants of war and civilians who transit such areas.

(e) Warnings should be given, as soon as possible, depending on the context and the information available. A risk education programme should replace a warnings pro-

lisimman pian. Varoitukset ja riskikoulutus on aina annettava riskeille altistuneille yhteisöille mahdollisimman varhain.

(f) Jos selkkauksen osapuolilla ei ole voimavaroja ja taitoa tehokkaan riskikoulutuksen järjestämiseen, niiden on käytettävä kolmansia osapuolia, kuten kansainvälisiä järjestöjä ja kansalaisjärjestöjä.

(g) Selkkauksen osapuolten on mahdollisuuksien mukaan annettava lisävoimavaroja varoituksia ja riskikoulutusta varten. Tällaisia voimavaroja voivat olla: logistisen tuen antaminen, riskikoulutusaineiston tuottaminen, taloudellinen tuki ja yleinen kartografinen tieto.

Sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueen merkitseminen, aitaaminen ja valvonta

(h) Selkkauksen osapuolten on mahdollisuuksien mukaan milloin tahansa selkkauksen aikana ja selkkauksen jälkeen, kun sodan räjähtämättömiä jäänteitä on olemassa, mahdollisimman varhain ja mahdollisimman laajalti varmistettava, että sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialueet merkitään ja aidataan ja niitä valvotaan, jotta varmistetaan tehokkaasti siviilien pitäminen niiden ulkopuolella, seuraavien määräysten mukaisesti:

(i) Vaarallisiksi epäiltyjen alueiden merkitsemiseen on käytettävä riskeille altistuneen yhteisön tunnistamiin merkintämenetelmiin perustuvia varoituskylttejä. Kylttien ja muiden vaarallisten alueiden rajamerkkiä on oltava mahdollisimman näkyviä, luotavia, lujia ja ympäristön vaikutuksia kestäviä, ja niissä on selvästi ilmaistava, kumman puolen merkitystä rajasta katsotaan olevan sodan räjähtämättömien jäänteiden sijaintialuetta ja kumpi puoli katsotaan turvalliseksi.

(j) On perustettava kansallisiin ja paikallisiin riskikoulutusohjelmiin integroitu asianmukainen rakenne, joka vastaa pysyvien ja väliaikaisten merkintäjärjestelmien valvonnasta ja ylläpidosta.

3. Yleisluonteiset ennalta ehkäisevät toimet

Valtioiden, jotka tuottavat tai hankkivat räjähtäviä taisteluvälineitä, on mahdolli-

gramme as soon as possible. Warnings and risk education always should be provided to the affected communities at the earliest possible time.

(f) Parties to a conflict should employ third parties such as international organisations and non-governmental organisations when they do not have the resources and skills to deliver efficient risk education.

(g) Parties to a conflict should, if possible, provide additional resources for warnings and risk education. Such items might include: provision of logistical support, production of risk education materials, financial support and general cartographic information.

Marking, fencing, and monitoring of an explosive remnants of war affected area

(h) When possible, at any time during the course of a conflict and thereafter, where explosive remnants of war exist the parties to a conflict should, at the earliest possible time and to the maximum extent possible, ensure that areas containing explosive remnants of war are marked, fenced and monitored so as to ensure the effective exclusion of civilians, in accordance with the following provisions.

(i) Warning signs based on methods of marking recognised by the affected community should be utilised in the marking of suspected hazardous areas. Signs and other hazardous area boundary markers should as far as possible be visible, legible, durable and resistant to environmental effects and should clearly identify which side of the marked boundary is considered to be within the explosive remnants of war affected area and which side is considered to be safe.

(j) An appropriate structure should be put in place with responsibility for the monitoring and maintenance of permanent and temporary marking systems, integrated with national and local risk education programmes.

3. Generic preventive measures

States producing or procuring explosive ordnance should to the extent possible and

suuksien ja tarpeen mukaan pyrittävä varmistamaan, että seuraavat toimet toteutetaan ja niitä noudatetaan räjähtävien taisteluvälineiden elinkaaren ajan.

(a) Ampumatarvikkeiden valmistuksen hallinta

(i) Tuotantoprosessit on suunniteltava siten, että saavutetaan ampumatarvikkeiden suurin mahdollinen luotettavuus.

(ii) Tuotantoprosesseissa on noudatettava sertifioituja laadunohjaustoimia.

(iii) Räjähtävien taisteluvälineiden tuotannon aikana on noudatettava sertifioituja kansainvälisesti tunnustettuja laadunvarmistusstandardeja.

(iv) Hyväksymistestaus on suoritettava kovilla ampumatarvikkeilla useissa eri olosuhteissa tai muilla hyväksytyillä menetelmillä.

(v) Räjähtävien taisteluvälineiden kaupoissa ja siirroissa on vaadittava korkeiden luotettavuusstandardien noudattamista.

(b) Ampumatarvikkeiden hallinta

Jotta saadaan varmistetuksi räjähtävien taisteluvälineiden paras mahdollinen luotettavuus pitkällä aikavälillä, valtioita kannustetaan noudattamaan parhaiden käytäntöjen normeja ja toimintamenetelmiä räjähtävien taisteluvälineiden varastoinnissa, kuljetuksessa, kenttävarastoinnissa ja käsittelyssä seuraavien ohjeiden mukaisesti.

(i) Räjähtävät taisteluvälineet on tarvittaessa varastoitava turvallisiin tiloihin tai asianmukaisiin säiliöihin, jotka suojaavat räjähtäviä taisteluvälineitä ja niiden osia tarvittaessa kontrolloidussa ilmakehässä.

(ii) Valtion on kuljetettava räjähtävät taisteluvälineet tuotantotiloihin, varastoihin ja kentälle sekä tuotantotiloista, varastoista ja kentältä siten, että vähimmäistetään räjähtäville taisteluvälineille aiheutuvat vahingot.

(iii) Valtion on tarvittaessa käytettävä asianmukaisia säiliöitä ja valvottua ympäristöä räjähtävien taisteluvälineiden varastoinnissa ja kuljetuksessa.

(iv) Räjähdyksen riski varastoissa on vähimmäistettävä asianmukaisten varastointijärjestelyjen avulla.

(v) Valtioiden on noudatettava asianmukaisia räjähtävien taisteluvälineiden kirjaamis-, jäljitys- ja testausmenettelyjä, joiden

as appropriate endeavour to ensure that the following measures are implemented and respected during the life-cycle of explosive ordnance.

(a) Munitions manufacturing management

(i) Production processes should be designed to achieve the greatest reliability of munitions.

(ii) Production processes should be subject to certified quality control measures.

(iii) During the production of explosive ordnance, certified quality assurance standards that are internationally recognised should be applied.

(iv) Acceptance testing should be conducted through live-fire testing over a range of conditions or through other validated procedures.

(v) High reliability standards should be required in the course of explosive ordnance transactions and transfers.

(b) Munitions management

In order to ensure the best possible long-term reliability of explosive ordnance, States are encouraged to apply best practice norms and operating procedures with respect to its storage, transport, field storage, and handling in accordance with the following guidance.

(i) Explosive ordnance, where necessary, should be stored in secure facilities or appropriate containers that protect the explosive ordnance and its components in a controlled atmosphere, if necessary.

(ii) A State should transport explosive ordnance to and from production facilities, storage facilities and the field in a manner that minimises damage to the explosive ordnance.

(iii) Appropriate containers and controlled environments, where necessary, should be used by a State when stockpiling and transporting explosive ordnance.

(iv) The risk of explosions in stockpiles should be minimised by the use of appropriate stockpile arrangements.

(v) States should apply appropriate explosive ordnance logging, tracking and testing procedures, which should include informa-

on sisällettävä tiedot räjähtävien taisteluvälineiden kunkin ryhmän, erän tai lähetyksen valmistuspäivästä sekä siitä, missä räjähtävät taisteluvälineet ovat olleet, minkälaisiin olosuhteisiin ne on varastoitu, ja mille ympäristötekijöille ne ovat altistuneet.

(vi) Varastoidut räjähtävät taisteluvälineet on tarvittaessa määrääjain testattava kovilla ampumatarvikkeilla sen varmistamiseksi, että ampumatarvikkeet toimivat tarkoitetulla tavalla.

(vii) Varastoitujen räjähtävien taisteluvälineiden osakokoonpanot on tarvittaessa testattava laboratoriossa sen varmistamiseksi, että ampumatarvikkeet toimivat tarkoitetulla tavalla.

(viii) Tarvittaessa on toteutettava kirjaimis-, jäljitys- ja testausmenettelyillä saatujen tietojen perusteella asianmukaiset toimet, mukaan lukien taisteluvälineiden otakutun toimintakelpoisuusaajan muuttaminen, varastoitujen taisteluvälineiden luotettavuuden ylläpitämiseksi.

(c) Koulutus

Koko räjähtäviä taisteluvälineitä käsittelevän, kuljettavan ja käytävän henkilöstön asianmukainen kouluttaminen on tärkeää pyrittäessä varmistamaan, että taisteluvälineet toimivat luotettavasti ja tarkoitetulla tavalla. Siksi valtioiden on otettava käyttöön ja ylläpidettävä sopivia koulutusohjelmia, joilla varmistetaan, että henkilöstö on asianmukaisesti koulutettu niiden ampumatarvikkeiden käsittelyyn, joiden kanssa heidän on oltava tekemisissä.

(d) Siirrot

Valtion, joka aikoo siirtää räjähtäviä taisteluvälineitä toiseen valtioon, jolla ei aiemmin ole ollut sen tyyppisiä räjähtäviä taisteluvälineitä, on pyrittävä varmistamaan, että vastaanottavalla valtiolla on valmiudet varastoida, ylläpitää ja käyttää kyseisiä räjähtäviä taisteluvälineitä oikein.

(e) Tuleva tuotanto

Valtion on parhaan mahdollisen luotettavuuden saavuttamiseksi tutkittava keinoja ja menetelmiä, joilla voidaan parantaa niiden räjähtävien taisteluvälineiden luotettavuutta, joita se aikoo tuottaa tai hankkia.

tion on the date of manufacture of each number, lot or batch of explosive ordnance, and information on where the explosive ordnance has been, under what conditions it has been stored, and to what environmental factors it has been exposed.

(vi) Periodically, stockpiled explosive ordnance should undergo, where appropriate, live-firing testing to ensure that munitions function as desired.

(vii) Sub-assemblies of stockpiled explosive ordnance should, where appropriate, undergo laboratory testing to ensure that munitions function as desired.

(viii) Where necessary, appropriate action, including adjustment to the expected shelf-life of ordnance, should be taken as a result of information acquired by logging, tracking and testing procedures, in order to maintain the reliability of stockpiled explosive ordnance.

(c) Training

The proper training of all personnel involved in the handling, transporting and use of explosive ordnance is an important factor in seeking to ensure its reliable operation as intended. States should therefore adopt and maintain suitable training programmes to ensure that personnel are properly trained with regard to the munitions with which they will be required to deal.

(d) Transfer

A State planning to transfer explosive ordnance to another State that did not previously possess that type of explosive ordnance should endeavour to ensure that the receiving State has the capability to store, maintain and use that explosive ordnance correctly.

(e) Future production

A State should examine ways and means of improving the reliability of explosive ordnance that it intends to produce or procure, with a view to achieving the highest possible reliability.